

บทความวิจัย

พฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กและปัจจัยคัดสรรที่มีอิทธิพล

ต่อพฤติกรรมจิตอาสาของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และ 4

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์¹

**Volunteer Spirit Behaviors in Nursing Care for Children and
the Selected Influencing Factors of Volunteer Spirit Behaviors
of the Third and Fourth Year Nursing Students,
Prince of Songkla University¹**

ศิริพร เวชโช^{๒*} บุษกร พันธเมธาฤทธิ์^๓ ปิยะดา ไชยศรี^๒ อุทัยวรรณ พุทธรัตน์^๔
Siriporn Vetcho^{๒*} Busakorn Punthmatharith^๓ Piyada Chairsri^๒ Utaiwan Buddharat^๔

¹ได้รับทุนสนับสนุนจากเงินกองทุนวิจัย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา
Granting supported by Faculty of Nursing, Prince of Songkla University, Songkhla, Thailand.

^๒อาจารย์, คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา

^๒Lecturer, Faculty of Nursing, Prince of Songkla University, Songkhla, Thailand.

^๓รองศาสตราจารย์, คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา

^๓Associate Professor, Faculty of Nursing, Prince of Songkla University, Songkhla, Thailand.

^๔ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา

^๔Assistant Professor, Faculty of Nursing, Prince of Songkla University, Songkhla, Thailand.

*Corresponding author: vetchos_kai@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงทำนายนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาระดับพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็ก และปัจจัยคัดสรรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ สุ่มตัวอย่างแบบง่าย จำนวน 180 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม คือ 1) ข้อมูลส่วนบุคคล 2) เจตคติต่อจิตอาสา 3) การรับรู้ความสามารถของตนเอง 4) แรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสา 5) การสนับสนุนทางสังคม 6) ปัจจัยด้านสื่อมวลชน และ 7) พฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็ก ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ทดสอบความเที่ยงของแบบสอบถามชุดที่ 2-7 ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .73, .77, .78, .73, .81, และ .83 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยายและสถิติการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย

ผลการวิจัย พบว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กโดยรวมของนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับสูง ($M = 2.55$, $SD = 0.27$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านการช่วยเหลือผู้อื่น ($M = 2.54$, $SD = 0.29$) และด้านการเสียสละต่อสังคม ($M = 2.49$, $SD = 0.37$) อยู่ในระดับสูง ส่วนด้านการมุ่งมั่นพัฒนามีค่ามัธยฐานเท่ากับ 2.60 ($QD = 0.20$) คะแนนเฉลี่ยของปัจจัยคัดสรร 5 ปัจจัยอยู่ในช่วง 3.66-4.43 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน โดยนักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อจิตอาสาสูงสุด และคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ปัจจัยด้านสื่อมวลชน ผลของการวิจัยทำนาย พบว่า แรงจูงใจ

ในการทำกิจกรรมจิตอาสาสามารถทำนายพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กได้ร้อยละ 2.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐานเท่ากับ .168 ดังนั้น อาจารย์พยาบาลควรมีการเสริมสร้างแรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสาในรายวิชาการพยาบาลเด็กทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลมีจิตอาสามากขึ้น

คำสำคัญ: การพยาบาล; เด็ก; นักศึกษาพยาบาล; ปัจจัยคัดสรร; พฤติกรรมจิตอาสา

Abstract

This predictive research aimed to study the level of volunteer spirit behaviors in nursing care for children and the selected influencing factors of volunteer spirit behaviors in nursing care for children of the third and fourth year nursing students, Faculty of Nursing, Hatyai campus, Prince of Songkla University. Simple random sampling was used to selected 180 students. The data were collected using self-completed questionnaires consisted of 1) demographic data, 2) attitudes towards volunteer spirit, 3) self-ability perception, 4) motivation to do volunteer activities, 5) social support, 6) mass media factor, and 7) volunteer spirit behaviors in caring for children. The questionnaires were tested for face validity and for the reliability of questionnaires 2-7, yielding Cronbach's alpha coefficients of .73, .77, .78, .73, .81 and .83, respectively. The data were analyzed using descriptive statistics and simple linear regression.

The results revealed that the mean score of the volunteer spirit behaviors in nursing care for children of nursing students was at a high level ($M = 2.55$, $SD = 0.27$). Similarly, the mean scores of the helping other ($M = 2.54$, $SD = 0.29$) and sacrifice for society ($M = 2.49$, $SD = 0.37$) dimensions were at a high level. The median of development commitment was 2.60 ($QD = 0.20$). The mean scores of the expected five selected predictors varied from 3.66 to 4.43. The highest mean score was attitudes towards volunteer spirit whereas the lowest was that of mass media factor. Simple linear regression analysis showed that 2.8 percent of the variance of volunteer spirit behaviors was explained by motivation to do volunteer activities with regression coefficient equals to .168. Thus, to enhance volunteer spirit behaviors of nursing students who took both theory and practicum in pediatric nursing courses, nursing instructors should promote their motivation to do volunteer activities.

Keyword: children; nursing care; nursing student; selected influencing factors; volunteer spirit behaviors

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบัน ประเทศไทยกำลังเผชิญกับภาวะวิกฤตในหลายๆ ด้าน ทั้งจากการเมือง สังคม เศรษฐกิจ ที่มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่อ่อนแอลง ทำให้สังคมไทยเกิดความแตกแยก ขาดความรักสามัคคี และขาดจิตสำนึกสาธารณะในด้านจิตอาสา¹ ซึ่งภาวะวิกฤตเหล่านี้ เป็นภาวะที่ทุกคนในชาติต้องร่วมแรงร่วมใจกันรับผิดชอบ แก้ไข ช่วยเหลือ ดูแลซึ่งกันและกัน เพื่อให้ชาติสามารถผ่านพ้นวิกฤตเหล่านั้นไปได้ โดยอาศัยความรู้ความสามารถรวมไปถึงด้านคุณธรรมจริยธรรมซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการแก้ปัญหาเหล่านั้นโดยตรง สังคมไทยในปัจจุบันยังต้องการบุคคลที่มีจิตอาสา

ที่พร้อมจะทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ โดยการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม กล่าวได้ว่า พฤติกรรมจิตอาสา อาจทำได้โดยการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน การเสียสละเวลาและแรงกายต่อสังคมด้วยความเต็มใจ และการมุ่งมั่นพัฒนาอย่างแน่วแน่ในการเปลี่ยนแปลงให้สังคมดีขึ้น² จึงจำเป็นที่จะต้องมีการปลูกฝังจิตอาสาให้กับคนในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักศึกษาพยาบาลซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญของชาติในอนาคต ดังนั้น จึงควรได้รับการฝึกฝนและปลูกฝังจิตอาสาก่อนจบออกมาเพื่อรับใช้สังคม ภาควิชาการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการมี

จิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษา จึงได้มีนโยบายการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการพยาบาลเด็กและรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็ก เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัยในการเสริมสร้างความเป็นอัตลักษณ์ของ “นักศึกษา มอ.” ที่เป็น “ผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม” ซึ่งการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เป็นกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและต้องใช้เวลา กิจกรรมจิตอาสาเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สามารถทำได้โดยอาศัยแรงกาย เวลา และความรู้ความสามารถ และสามารถนำมาเชื่อมโยงกับความรู้ที่ได้เรียนมาเพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมควบคู่ไปกับการเรียนการสอนขณะอยู่ในรั้วมหาวิทยาลัย³

จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 จนถึงปัจจุบัน ยังไม่พบ การศึกษาพฤติกรรมจิตอาสาของนักศึกษาพยาบาล แต่มีการศึกษาที่เกี่ยวข้องในนักศึกษาสาขาอื่น ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่⁴ นิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ⁵ นักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 คณะวิทยาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ และคณะเกษตรและชีวภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม⁶ และนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชามนุษยสัมพันธ์ การพัฒนาบุคลิกภาพและการพูดเพื่อประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ⁷ พบว่ามีพฤติกรรมจิตอาสาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง⁸ จนถึงสูง⁵⁻⁷ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการช่วยเหลือผู้อื่นอยู่ในระดับมาก^{4,8} ถึงมากที่สุด⁵ ด้านการเสียสละต่อสังคมอยู่ในระดับปานกลาง⁴ ถึงมาก^{5,8} และด้านความมุ่งมั่นพัฒนาอยู่ในระดับพอใช้⁸ ถึงปานกลาง⁴⁻⁵ การที่พฤติกรรมจิตอาสาโดยรวมของนักศึกษายังอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง อาจเกิดจากหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้อง จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า มีการศึกษาทั้งความสัมพันธ์และปัจจัยทำนายในกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ศึกษาพยาบาล ซึ่งเป็นปัจจัยที่จัดการได้ (modifiable factors) คือ ปัจจัยด้านสังคม⁸ ปัจจัยด้านสื่อมวลชน⁸ ปัจจัยจิตลักษณะ⁸ ปัจจัยด้านการรับรู้ความสามารถของตน⁵ ปัจจัยด้านการมีตัวแบบด้านจิตอาสา⁵ ปัจจัยด้านบุคคลและสภาพแวดล้อม^{5,7} ได้แก่ แรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสา และการได้รับการสนับสนุนทางสังคม ปัจจัยเจตคติต่อจิตอาสา⁷ ปัจจัยด้านสังคม/ชุมชน² และปัจจัยด้านครอบครัว² มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตอาสาของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสามารถร่วมกันทำนายจิตอาสาได้

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งมีความสอดคล้องกับทฤษฎีความสอดคล้องระหว่างบุคคลและสภาพแวดล้อม (P-E Fit Theory) กล่าวคือ นักศึกษามีทั้งปัจจัยในตนเอง คือ มีแรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสาและมีเจตคติในทางที่ดีต่อจิตอาสา เมื่อได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากทั้งมหาวิทยาลัย ครอบครัวและกลุ่มเพื่อน ก็พร้อมที่จะแสดงออกซึ่งกิจกรรมอาสา^{2,4} นอกจากนี้ ยังพบว่า ปัจจัยที่ไม่สามารถจัดการได้ (non-modifiable factors) ได้แก่ เพศและลักษณะของคณะ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจิตอาสา แต่ชั้นปีมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจิตอาสา 2 ด้าน คือ ด้านการใช้ของส่วนรวมในมหาวิทยาลัย และด้านการถือเป็นหน้าที่ในการดูแลรักษาของส่วนรวมในมหาวิทยาลัย⁶

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกทำการศึกษาเฉพาะตัวแปรหรือปัจจัยคัดสรรที่สำคัญที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ 5 ตัวแปร (modifiable factors) คือ 1) เจตคติต่อจิตอาสา 2) การรับรู้ความสามารถของตน 3) แรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสา 4) การสนับสนุนทางสังคม และ 5) ปัจจัยด้านสื่อมวลชน ผู้วิจัยเลือกปัจจัยที่มีความสัมพันธ์หรือมีอำนาจการทำนายขนาดเล็กน้อยถึงมาก และเป็นปัจจัยที่ผู้สอนสามารถจัดกระทำหรือแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้นักศึกษาพยาบาลมีพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กที่ดีขึ้นได้ โดยทำการศึกษานักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และ 4 ที่ได้ผ่านกระบวนการเรียนการสอนการจัดกิจกรรมการเล่น ในรายวิชาทฤษฎีและการจัดกิจกรรมการเล่นในรายวิชาปฏิบัติทุกคน และมีนักศึกษาบางส่วนได้ผ่านการให้บริการสังคมในการจัดกิจกรรมการเล่นแก่เด็กด้อยโอกาสในชุมชน ซึ่งเป็นการบูรณาการด้านการเรียนทฤษฎีและการปฏิบัติการบริการการจัดกิจกรรมการเล่นของนักศึกษาพยาบาลแก่เด็กซึ่งกิจกรรมดังกล่าว คาดว่าจะสามารถส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดจิตอาสาได้ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการนำผลวิจัยไปใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กให้กับนักศึกษาพยาบาลรุ่นต่อไป ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ว่า บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีหนึ่งในหลายคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ คือ มีพฤติกรรมจิตอาสา⁹

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็ก และปัจจัยคัดสรรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของ

นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

คำถามการวิจัย

1. พฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อยู่ในระดับใด

2. ปัจจัยที่คัดสรร ได้แก่ 1) เจตคติต่อจิตอาสา 2) การรับรู้ความสามารถของตนเอง 3) แรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสา 4) การสนับสนุนทางสังคม และ 5) ปัจจัยด้านสื่อมวลชน สามารถทำนายพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้หรือไม่

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้แนวคิดพฤติกรรมจิตอาสาของ Sriboriboon² ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม (Stages of Moral Development) ของ Lawrence Kohlberg อ้างตาม Crain¹⁰ และปัจจัยคัดสรรที่ได้จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมา^{2, 4, 5, 7, 8}

พฤติกรรมจิตอาสา ผู้วิจัยใช้แนวคิดของ Sriboriboon² ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ 1) การช่วยเหลือผู้อื่น หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกต่อผู้อื่นและคนในสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน ได้แก่ การให้บริการและอำนวยความสะดวก และการมีน้ำใจแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น 2) การเสียสละต่อสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกต่อผู้อื่นและสังคม ได้แก่ การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม การเสียสละเวลาและแรงกาย เพื่อผู้อื่นและสังคมด้วยความเต็มใจ และ 3) การมุ่งมั่นพัฒนา หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการเปลี่ยนแปลงให้สังคมดีขึ้น ได้แก่ การร่วมพัฒนางานกิจกรรม การเสริมสร้างจิตอาสาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กผ่านการเล่น เพื่อพัฒนาชุมชนและสถาบันการศึกษาอย่างสร้างสรรค์

การที่นักศึกษาพยาบาลจะพัฒนาพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กได้นั้น สามารถใช้ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม (Stages of Moral Development) อ้างตาม Crain¹⁰ ที่กล่าวว่า การที่บุคคลใช้เหตุผลหนึ่งๆ ในการตัดสินใจเลือกกระทำต่อเหตุการณ์อย่างหนึ่งนั้น เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเจริญในจิตใจของบุคคลผู้นั้น ซึ่งการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนี้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ของสังคมใดสังคมหนึ่งโดยเฉพาะ

แต่เป็นการใช้เหตุผลที่ลึกซึ้งตามลำดับวุฒิภาวะทางจิตใจ และสติปัญญาของบุคคลนั้น ทฤษฎีนี้ได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมเป็น 3 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 ระดับก่อนมีจริยธรรมหรือระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคม จะมี 2 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 การเชื่อฟัง และการถูกลงโทษ และขั้นที่ 2 กฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตน

ระดับที่ 2 ระดับจริยธรรมตามกฎเกณฑ์ทางสังคม มี 2 ขั้น คือ ขั้นที่ 3 ความคาดหวังและการยอมรับในสังคม สำหรับ “เด็กดี” และขั้นที่ 4 กฎและระเบียบ

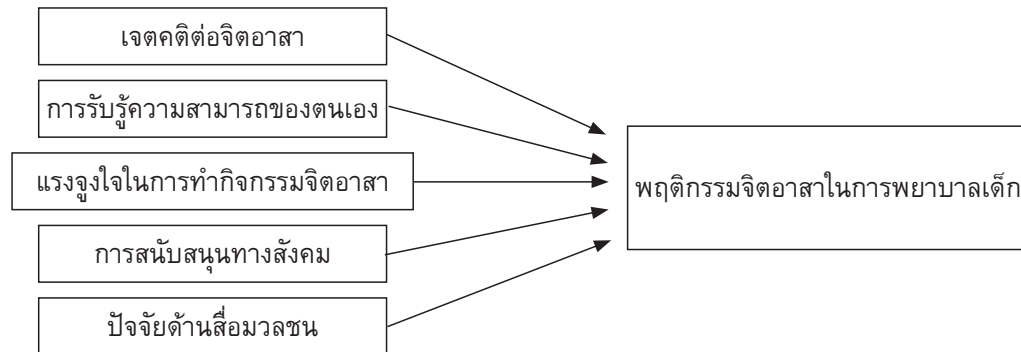
ระดับที่ 3 ระดับจริยธรรมตามหลักการด้วยวิจารณ์ญาณหรือระดับเหนือกฎเกณฑ์สังคม มี 2 ขั้น คือ ขั้นที่ 5 สัญญาสังคม หรือหลักการทำตามคำมั่นสัญญา และ ขั้นที่ 6 หลักการคุณธรรมสากล

ในการวิจัยครั้งนี้ นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่ มีอายุอยู่ในช่วง 20 ปีขึ้นไป ดังนั้น จึงผ่านการพัฒนาการทางจริยธรรมมาถึงระดับที่ 3 คือ ระดับจริยธรรมตามหลักการด้วยวิจารณ์ญาณ หรือระดับเหนือกฎเกณฑ์สังคม มีการใช้วิจารณ์ญาณตีความหมายของสถานการณ์ต่างๆ ตามหลักการและมาตรฐานทางจริยธรรม ก่อนที่จะแสดงพฤติกรรม อยู่บนหลักของความยุติธรรมและเป็นที่ยอมรับของสังคม ปราศจากอิทธิพลของผู้ที่มีอำนาจหรือกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิก และอยู่ในขั้นที่ 5 คือ สัญญาสังคม หรือหลักการทำตามคำมั่นสัญญา บุคคลมีเหตุผลในการเลือกกระทำ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น เคารพการตัดสินใจของตนเอง และสามารถควบคุมตนเองได้ ในการเรียนวิชาการพยาบาลเด็กและปฏิบัติการพยาบาลเด็กนั้น นักศึกษาทุกคนจะต้องทำตามความต้องการของรายวิชานั้นคือ สัญญาสังคม หรือหลักการทำตามคำมั่นสัญญา มีเหตุผลในการเลือกกระทำ คือ การมีความรู้และสามารถจัดกิจกรรมการเล่นโดยเน้นการทำงานเป็นทีมได้ ทำให้สามารถสอบผ่านได้ในรายวิชานั้นๆ การทำงานกลุ่ม เป็นทีม จะเอื้อให้เกิดกระบวนการถ้อยที ถ้อยอาศัย ให้การช่วยเหลือ อาสางาน เพื่อให้เกิดความสำเร็จของงานในกลุ่ม การกระทำดังกล่าวเชื่อว่า จะส่งผลต่อนักศึกษา ให้เกิดพฤติกรรมจิตอาสา โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลักมากกว่าส่วนตนต่อไปในอนาคต และจะพัฒนาไปสู่การพัฒนาการทางจริยธรรมขั้นที่ 6 คือ หลักการคุณธรรมสากล ยึดหลักจริยธรรมของตนอย่างมีสติ เป็นบุคคลที่มีจิตสำนึกสาธารณะ เป็นที่ต้องการของสังคมไทยและโลกต่อไป

สำหรับปัจจัยคัดสรรที่ได้จากการทบทวนงาน

วิจัยที่ผ่านมา^{2,4,5,7,8} พบว่า มีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และหรือสามารถทำนายพฤติกรรมจิตอาสาในทางบวก ในกลุ่มตัวอย่างต่างๆ กัน เช่น นักศึกษา นักเรียน เป็นต้น รวมทั้งหมด 5 ปัจจัย ได้แก่ 1) เจตคติต่อจิตอาสา ($r = .513$, $\beta = .203$)⁷ ($r = .828$, $\beta = .691$)⁸ 2) การรับรู้ความสามารถของตนเอง ($r = .69$, $\beta = .54$)⁵ 3) แรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสา ($r = .610$, $\beta = .346$)⁵ ($r = .54$, $\beta = .18$)⁵ 4) การสนับสนุนทางสังคม ($r = .495$, $\beta = .107$)⁸ ($r = .538$, $\beta = .325$)⁷ ($r = .45$,

$\beta = .12$)⁵ ($r = .295$, $b = .40$)² ($r = .410$, $\beta = .245$)⁴ ซึ่งรวมทั้งการสนับสนุนจากครอบครัว ($r = .349$, $\beta = .142$)⁴ ($r = .435$, $b = .135$)² และ 5) สื่อมวลชน ($r = .554$, $\beta = .173$)⁸ ($r = .267$)² ซึ่งปัจจัยทั้งหมดนี้ พบว่า มีผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ นักศึกษาพยาบาล ดังนั้น จึงคาดว่า จะสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กของนักศึกษาพยาบาลได้ (ภาพ 1)

ภาพ 1 ปัจจัยทำนายพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กของนักศึกษาพยาบาล

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทำนาย (predictive research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จำนวน 192 คน ในปีการศึกษา 2558

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ที่ได้ผ่านการเรียนรายวิชาการพยาบาลเด็ก หัวข้อการจัดกิจกรรมการเล่น การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา ตะวันออกในการเล่นและจริยธรรมในการพยาบาลเด็ก และรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็ก ในเรื่อง การจัดกิจกรรมการเล่นในเด็ก อย่างน้อย 1 ครั้ง เนื่องจากการมีความรู้และสามารถจัดกิจกรรมการเล่นโดยเน้นการทำงานเป็นทีม จะก่อให้เกิดกระบวนการถ้อยที ถ้อยอาศัย ให้การช่วยเหลือ อาสางาน จะส่งผลต่อนักศึกษา ให้เกิดพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กได้

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรการคำนวณของ Thorndike อ้างตาม Vorapongsathorn¹¹ โดยคำนวณ

จากตัวแปรอิสระ 1 ตัวต่อกลุ่มตัวอย่าง 10 ราย แล้วเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างเข้าไปในขั้นสุดท้ายอีก 50 ราย หรือเขียนเป็นสูตร $N = 10k + 50$ เมื่อ N คือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง และ k คือจำนวนตัวแปรต้น ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้มีตัวแปรอิสระจำนวน 5 ตัว ได้แก่ 1) เจตคติต่อจิตอาสา 2) การรับรู้ความสามารถของตนเอง 3) แรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสา 4) การสนับสนุนทางสังคม และ 5) ปัจจัยด้านสื่อมวลชน แต่เนื่องจาก ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ปัจจัยการสนับสนุนทางสังคมเป็นรายด้าน ซึ่งมีทั้งหมด 8 ด้านย่อย ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ มีจำนวน 180 ราย

จริยธรรมในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้ผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการประเมินจริยธรรมในงานวิจัย คณะพยาบาลศาสตร์ เลขที่ ศร 0521.1.05/3427 ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ชี้แจงการพิทักษ์สิทธิให้แก่กลุ่มตัวอย่างทราบ ประกอบด้วย อธิบายวัตถุประสงค์ ชี้แจงขั้นตอนการเก็บข้อมูล ระยะเวลาของการศึกษา ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการศึกษาวิจัย สิทธิของกลุ่มตัวอย่างในการตอบรับหรือปฏิเสธในการเข้าร่วมวิจัย หรือถอนตัวจากการวิจัยได้ตามความต้องการ และไม่มีผลกระทบต่อการเรียนแต่อย่างใด ในการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างได้ยินยอมตอบแบบสอบถามด้วยความ

สมัครใจและลงลายมือชื่อเป็นลายลักษณ์อักษรในใบพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลและผลการวิจัยจะถูกปิดไว้เป็นความลับ ผลการศึกษาจะถูกนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น และจะใช้เป็นแนวทางในการสอนนักศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาจิตอาสาของนักศึกษาพยาบาลต่อไป ผู้ตอบแบบสอบถามมีอิสระในการตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 7 ชุด

1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาพยาบาล ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย เพศ ระดับชั้นปีการศึกษา ศาสนา สถานภาพครอบครัว บุคคลที่มีอิทธิพลในการทำประโยชน์ต่อสังคม และจำนวนครั้งในการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเล่น

2. แบบสอบถามพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กของนักศึกษาพยาบาล ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม ของ Lawrence Kohlberg อ้างตาม Crain¹⁰ และ งานวิจัยการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสา Sriporiboon² ทั้งนี้เพื่อใช้สอบถามพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และ 4 มีจำนวน 13 ข้อ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น (4 ข้อ) ด้านการเสียสละต่อสังคม (4 ข้อ) และด้านการมุ่งมั่นพัฒนา (5 ข้อ) เป็นมาตรวัดแบบลิเคิร์ต มี 3 ระดับ ตั้งแต่ไม่ปฏิบัติ (ค่าคะแนน = 1) จนถึงปฏิบัติทุกครั้ง (ค่าคะแนน = 3) คะแนนมาก หมายถึง พฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กของนักศึกษาพยาบาล อยู่ในระดับมาก การแปลผลระดับของพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กของนักศึกษาพยาบาล โดยกำหนดจาก ค่าคะแนนสูงสุดลบค่าคะแนนต่ำสุด หาค่าด้วยจำนวนระดับของพฤติกรรม¹² ซึ่งเท่ากับ $(3-1)/3 = 0.66$ ดังนั้น เกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละระดับพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กของนักศึกษาพยาบาล โดยใช้ค่าเฉลี่ยในการแปลผล มีดังนี้

คะแนน 1–1.66 หมายถึง มีพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กของนักศึกษาพยาบาล อยู่ในระดับต่ำ

คะแนน 1.67–2.33 หมายถึง มีพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กของนักศึกษาพยาบาล อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 2.34–3.00 หมายถึง มีพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กของนักศึกษาพยาบาล อยู่ในระดับสูง

3. แบบสอบถามเจตคติต่อจิตอาสา ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม^{2,7-8} เพื่อใช้สอบถามความรู้สึก

ความเชื่อ หรือความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และ 4 เกี่ยวกับจิตอาสา ซึ่งจิตอาสาเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นด้วยความสมัครใจ ด้วยจิตวิญญาณ มีความรัก เอื้ออาทร แสดงออกด้วยการอาสา ไม่มีใครบังคับ เป็นการจุดประกายให้นักศึกษาพยาบาลทำประโยชน์ให้ตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ มีจำนวน 10 ข้อ เป็นข้อความทางบวกและเป็นมาตรวัดแบบลิเคิร์ต มี 5 ระดับ ตั้งแต่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าคะแนน = 1) จนถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าคะแนน = 5) คะแนนมาก หมายถึง นักศึกษาพยาบาลมีเจตคติต่อจิตอาสาอยู่ในระดับมาก โดยใช้ค่าเฉลี่ยในการแปลผล

4. แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเอง ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม^{2,5,8} เพื่อใช้สอบถามความสามารถของนักศึกษาพยาบาลในการพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมจิตอาสาในการจัดกิจกรรมการเล่นแก่เด็ก ว่ามีความสามารถที่จะจัดการและกระทำพฤติกรรมจิตอาสาให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ได้มากน้อยเพียงใด มีจำนวน 5 ข้อ เป็นข้อความทางบวกและเป็นมาตรวัดแบบลิเคิร์ต มี 5 ระดับ ตั้งแต่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าคะแนน = 1) จนถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าคะแนน = 5) คะแนนมาก หมายถึง นักศึกษาพยาบาลมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง อยู่ในระดับมาก โดยใช้ค่าเฉลี่ยในการแปลผล

5. แบบสอบถามแรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสา ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม^{5,7} เพื่อใช้สอบถามแรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสา มีจำนวน 10 ข้อ 2 ด้าน ได้แก่ ด้านแรงจูงใจภายในตัวนักศึกษาพยาบาล (6 ข้อ) และด้านแรงจูงใจภายนอก (4 ข้อ) เป็นข้อความทางบวกและเป็นมาตรวัดแบบลิเคิร์ต มี 5 ระดับ ตั้งแต่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าคะแนน = 1) จนถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าคะแนน = 5) คะแนนมาก หมายถึง นักศึกษาพยาบาลมีแรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสา อยู่ในระดับมาก โดยใช้ค่าเฉลี่ยในการแปลผล

6. แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม^{2,4,5,7,8} เพื่อใช้สอบถามการสนับสนุนทางสังคม มีจำนวน 42 ข้อ 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสนับสนุนจากครอบครัว 4 ข้อ 2) ด้านการสนับสนุนจากอาจารย์ 8 ข้อ 3) ด้านการสนับสนุนจากสถาบัน 8 ข้อ 4) ด้านการสนับสนุนจากเพื่อน 6 ข้อ 5) ด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน 4 ข้อ 6) ด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล 6 ข้อ 7) ด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต 3 ข้อ และ 8) ด้านความเป็นแบบอย่างจากบุคคลสำคัญ 3 ข้อ

ข้อคำถามเป็นข้อความทางบวกทั้งหมด ยกเว้นด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบหลงโทษทางจิต (ข้อ 37-39) เป็นข้อความทางลบ ข้อคำถามที่เป็นบวกและเป็นมาตรวัดแบบลิเคิร์ท มี 5 ระดับ ตั้งแต่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าคะแนน = 1) จนถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าคะแนน = 5) สำหรับข้อคำถามที่เป็นลบ จะมีการให้คะแนนกลับกันคือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าคะแนน = 5) จนถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าคะแนน = 1) คะแนนมาก หมายถึง นักศึกษาพยาบาลได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมจิตอาสา อยู่ในระดับมาก โดยใช้ค่าเฉลี่ยในการแปลผล

7. แบบสอบถามปัจจัยด้านสื่อมวลชน ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม^{2,8} เพื่อใช้สอบถามปัจจัยด้านสื่อมวลชน ที่นักศึกษาพยาบาลได้รับข่าวสารที่เกี่ยวกับพฤติกรรมจิตอาสาจากสื่อต่างๆ ที่ทำให้นักศึกษาเกิดพฤติกรรมจิตอาสาขึ้น มีจำนวน 5 ข้อ เป็นข้อความทางบวกและเป็นมาตรวัดแบบลิเคิร์ท มี 5 ระดับ ตั้งแต่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าคะแนน = 1) จนถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าคะแนน = 5) คะแนนมาก หมายถึง นักศึกษาพยาบาลมีปัจจัยด้านสื่อมวลชนที่จะส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดพฤติกรรมจิตอาสาอยู่ในระดับมาก โดยใช้ค่าเฉลี่ยในการแปลผล

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (face validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งหมดไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์พยาบาลด้านการพยาบาลเด็ก ด้านการพยาบาลจิตเวช และด้านกิจการนักศึกษา ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

การตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งหมด ไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 4 ที่มีคุณสมบัติเหมือนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน เพื่อทดสอบการตอบแบบสอบถามและความเที่ยงของเครื่องมือ หลังจากนั้น นำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาค่าความเที่ยงของเครื่องมือ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) โดยรวมของแบบสอบถาม 1) เจตคติต่อจิตอาสา 2) การรับรู้ความสามารถของตนเอง 3) แรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสา 4) การสนับสนุนทางสังคม 5) ปัจจัยด้านสื่อมวลชน และ 6) พฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กเท่ากับ .73, .77, .78, .73, .81, และ .83 ตามลำดับสำหรับค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมเป็นรายด้าน

ได้แก่ ด้านการสนับสนุนจากครอบครัว ด้านการสนับสนุนจากอาจารย์ด้านการสนับสนุนจากสถาบันด้านการสนับสนุนจากเพื่อน ด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน ด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบหลงโทษทางจิต และด้านความเป็นแบบอย่างจากบุคคลสำคัญ มีค่าเท่ากับ .71, .73, .79, .76, .74, .73, .72, และ .71 ตามลำดับ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการ ผู้วิจัยได้ขออนุญาตเก็บข้อมูลจากคณะกรรมการจริยธรรมของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

2. ขั้นตอนการ

2.1 ผู้วิจัยแนะนำตนเอง บอกวัตถุประสงค์ ขั้นตอนของการทำวิจัย และการพิทักษ์สิทธิ์แก่กลุ่มตัวอย่าง โดยการอธิบายว่า ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามจะถูกเก็บไว้เป็นความเป็นลับและนำเสนอในภาพรวมเพื่อประโยชน์ทางการเรียนการสอนและในการวิจัยเท่านั้น นักศึกษาสามารถที่จะปฏิเสธการเข้าร่วมหรือถอนตัวจากการวิจัยได้ตลอดเวลาโดยไม่มีผลกระทบต่อการเรียน ทั้งนี้เพื่อขอความร่วมมือและเซ็นคำยินยอมในใบพิทักษ์สิทธิ์การเข้าร่วมการวิจัย

2.2 ผู้วิจัยเก็บข้อมูล โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โดยการจับฉลากจากรหัสรายชื่อนักศึกษาพยาบาลที่มีคุณสมบัติตามกำหนดทั้งหมด 192 คน ทำการสุ่มตัวอย่างมา 180 คนและ ผู้ช่วยวิจัยแจกแบบสอบถามแก่นักศึกษาในช่วงหลังเลิกเรียน และให้นักศึกษา ตอบแบบสอบถามนาน 30-45 นาที ผู้ช่วยวิจัยได้ตรวจสอบแบบสอบถามทุกชุด พบว่า มีความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกชุด และดำเนินการเก็บข้อมูลจนครบตามจำนวนที่ต้องการ ทั้งหมด 180 ชุด

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรมจิตอาสาของนักศึกษาพยาบาลวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ปัจจัยทำนายแรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสาที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กของนักศึกษาพยาบาลโดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย (simple linear regression) เนื่องจากปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ 1)

เจตคติต่อจิตอาสา 2) การรับรู้ความสามารถของตนเอง 3) การสนับสนุนทางสังคม และ 4) ปัจจัยด้านสื่อมวลชน พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็ก ก่อนทำการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ทำการทดสอบข้อตกงเบี่ยงตันของสถิติการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย พบว่า ผ่านทุกข้อ ยกเว้น มีตัวแปรตามพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็ก ที่มีการกระจายของข้อมูลไม่เป็นไปตามปกติ จึงทำการตัด outlier ออก 1 ราย ดังนั้น ในการวิเคราะห์ผล จึงมีกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 179 ราย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาพยาบาล

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 179 คน ครั้งหนึ่งเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และอีกครั้งหนึ่งเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 97.8) นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 82.7) บิดามารดาอยู่ด้วยกัน (ร้อยละ 79.9)

มารดาเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อนักศึกษาในการทำประโยชน์ต่อสังคมมากเป็นอันดับ 1 (ร้อยละ 50.0) เคยจัดกิจกรรมการเล่นมาก่อน 1, 2 และ 3 ครั้ง ร้อยละ 59.8, 33.0 และ 6.7 ตามลำดับ

2. พฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กและปัจจัยคัดสรรที่มีผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็ก

2.1 ระดับพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กของนักศึกษาพยาบาล

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กโดยรวมของนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับสูง ($M = 2.55$, $SD = 0.27$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านการช่วยเหลือผู้อื่น ($M = 2.54$, $SD = 0.29$) และด้านการเสียสละต่อสังคม ($M = 2.49$, $SD = 0.37$) อยู่ในระดับสูงเช่นกัน ส่วนด้านการมุ่งมั่นพัฒนามีค่ามัธยฐานเท่ากับ 2.60 ($QD = 0.20$) เนื่องจากข้อมูลชุดนี้มีการกระจายของข้อมูลไม่เป็นไปตามปกติ (ตาราง 1)

ตาราง 1 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน ส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าความเบ้ และค่าความโด่ง และระดับพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กของนักศึกษาพยาบาลโดยรวม และรายด้าน ($N=179$)

พฤติกรรมจิตอาสา	M	SD	Md	QD	Min	Max	Skewness value	Kurtosis value	ระดับ
โดยรวม	2.55	0.27	-	-	1.67	3.00	2.89	0.58	สูง
รายด้าน									
- การช่วยเหลือผู้อื่น	2.54	0.29	-	-	1.50	3.00	1.23	0.02	สูง
- การเสียสละต่อสังคม	2.49	0.37	-	-	1.50	3.00	1.82	1.76	สูง
- การมุ่งมั่นพัฒนา	-	-	2.60	0.20	1.80	3.00	3.32	1.05	-

M= คะแนนเฉลี่ย, SD= ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, Md= ค่ามัธยฐาน, QD= ส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์,

Min= ค่าต่ำสุด, Max= ค่าสูงสุด, Skewness value= ค่าความเบ้, Kurtosis value= ค่าความโด่ง

2.2 ปัจจัยคัดสรรที่มีผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็ก

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า คะแนนเฉลี่ยของปัจจัยคัดสรร ได้แก่ เจตคติต่อจิตอาสา การรับรู้ความสามารถของ

ตนเอง แรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสา การสนับสนุนทางสังคม และปัจจัยด้านสื่อมวลชน อยู่ในช่วง 3.66-4.43 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน โดยนักศึกษามีเจตคติต่อจิตอาสาสูงสุดและต่ำสุด คือ ปัจจัยด้านสื่อมวลชน (ตาราง 2)

ตาราง 2 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ และค่าความโด่ง ของปัจจัยคัดสรรโดยรวม (N=179)

ปัจจัยคัดสรร	M	SD	Min	Max	Skewness Value	Kurtosis Value
เจตคติต่อจิตอาสา	4.43	0.31	3.60	5.00	0.81	1.29
การรับรู้ความสามารถของตนเอง	4.27	0.39	3.40	5.00	1.83	1.48
แรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสา	3.78	0.46	2.42	4.71	2.45	1.34
การสนับสนุนทางสังคม	4.07	0.29	3.24	4.81	1.20	0.21
ปัจจัยด้านสื่อมวลชน	3.66	0.34	3.00	4.40	0.93	2.16

M= คะแนนเฉลี่ย, SD= ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, , Skewness value= ค่าความเบ้, Kurtosis value= ค่าความโด่ง

3. ปัจจัยคัดสรรทำนายพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กของนักศึกษาพยาบาล

ก่อนทำการวิเคราะห์ผลโดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยรวมระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับต่ำถึงปานกลาง ยกเว้น เจตคติต่อจิตอาสา กับปัจจัยด้านสื่อมวลชนที่พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม ซึ่งตัวแปรต้น คือ เจตคติต่อจิตอาสา การรับรู้ความสามารถของตนเอง แรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสา ปัจจัยด้านสื่อมวลชน และการสนับสนุนทางสังคม ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็ก พบว่า มีตัวแปรต้นเพียงตัวเดียว คือ แรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับต่ำ ($r = .17, p < .05$) (ตาราง 3) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่ายแทนการวิเคราะห์ผลโดยใช้

สถิติถดถอยพหุแบบขั้นตอน ทั้งนี้ เนื่องจาก มีเพียงปัจจัยแรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสา ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็ก เพียงตัวแปรเดียว ซึ่งในการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ จะต้องมิตัวแปรต้นมากกว่า 1 ตัว¹³

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย พบว่า แรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสาสามารถทำนายพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กได้ร้อยละ 2.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($R^2 = .028, \text{Adjust } R^2 = .023, F(1, 177) = 5.13, p = .025$) และมีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (β) เท่ากับ .168 ($t = 2.26, p = .025$) สามารถเขียนเป็นสมการของการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย ได้ดังนี้

พฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กของนักศึกษาพยาบาล = $2.18 + .098$ แรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสา (ตาราง 4)

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรที่ทำนายพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กของนักศึกษาพยาบาล กับพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กของนักศึกษาพยาบาล (N=179)

ตัวแปร	1	2	3	4	5	6
1. เจตคติต่อจิตอาสา	1.00					
2. การรับรู้ความสามารถของตนเอง	.37**	1.00				
3. แรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสา	.47**	.21**	1.00			
4. การสนับสนุนทางสังคม	.43**	.48**	0.46**	1.00		
5. ปัจจัยด้านสื่อมวลชน	.14	.22**	.20**	.41**	1.00	
6. พฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็ก	.12	.06	0.17*	.06	.08	1.00

* $p < .05$, ** $p < .01$

ตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่ายระหว่างปัจจัยทำนายกับพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กของนักศึกษาพยาบาล (N=179)

ปัจจัยทำนาย	B	β	t	p
แรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสา	.098	.168	2.26	.025
$R^2 = .028$, Adjust $R^2 = .023$, $F(1, 177) = 5.13$, $p = .025$, Constant = 2.18				

การอภิปรายผล

1. พฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กและปัจจัยคัดสรรที่มีผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็ก

พฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กโดยรวมของนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าคะแนนเฉลี่ยด้านการช่วยเหลือผู้อื่นและด้านการเสียสละต่อสังคม อยู่ในระดับสูงเช่นกัน ส่วนด้านการมุ่งมั่นพัฒนามีค่ามัธยฐานเท่ากับ 2.60 (QD = 0.20) อธิบายได้ว่า ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ครั้งหนึ่งเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และอีกครั้งหนึ่งเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ซึ่งทั้งหมดมีอายุอยู่ในช่วง 20 ปีขึ้นไป ดังนั้น จึงผ่านการพัฒนาทางจริยธรรมตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Lawrence Kohlberg อ้างตาม Crain¹⁰ มาถึงระดับที่ 3 คือ ระดับจริยธรรมตามหลักการด้วยวิจารณญาณ หรือระดับเหนือกฎเกณฑ์สังคม และอยู่ในขั้นที่ 5 ของพัฒนาการในระดับนี้คือ สัญญาสังคม หรือหลักการทำตามคำมั่นสัญญา ซึ่งนักศึกษาพยาบาลกลุ่มนี้มีเหตุผลในการเลือกกระทำ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก เช่นเดียวกับการเรียนในวิชาการพยาบาลเด็กและปฏิบัติการพยาบาลเด็กนั้น นักศึกษาทุกคนจะต้องทำตามความต้องการของรายวิชานั้นคือ สัญญาสังคม หรือหลักการทำตามคำมั่นสัญญา มีเหตุผลในการเลือกกระทำ คือ การมีความรู้และสามารถจัดกิจกรรมการเล่นโดยเน้นการทำงานเป็นทีมได้ ทำให้สามารถสอบผ่านได้ในรายวิชานั้นๆ การทำงานกลุ่ม เป็นทีม จะเอื้อให้เกิดกระบวนการถ้อยที ถ้อยอาศัย ให้การช่วยเหลือ อาสางานเพื่อให้เกิดความสำเร็จของงานในกลุ่ม การกระทำดังกล่าวเชื่อว่า จะส่งผลต่อนักศึกษาให้เกิดพฤติกรรมจิตอาสา โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลักมากกว่าส่วนตนต่อไปในอนาคตและจะพัฒนาไปสู่การพัฒนาการทางจริยธรรมขั้นที่ 6 คือ หลักการคุณธรรมสากล ยึดหลักจริยธรรมของตนอย่างมีสติ เป็นบุคคลที่มีจิตสำนึกสาธารณะ เป็นที่ต้องการ

ของสังคมไทยและโลกต่อไป นอกจากนี้ ยังอาจเป็นผลมาจากนโยบายของภาควิชาการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์ ที่จัดให้นักศึกษาพยาบาลเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดให้บริการการจัดกิจกรรมของเล่นเคลื่อนที่ให้แก่เด็ก ในชุมชนและเด็กด้อยโอกาส ในอำเภอหาดใหญ่ และจัดกิจกรรมการเล่นในวันพิเศษ เช่น วันเด็ก วันมอ.วิชาการ เป็นประจำทุกปีอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการพยาบาลเด็ก ที่มีการสอดแทรกประเด็นจริยธรรมในการวิเคราะห์สถานการณ์ตัวอย่างผู้ป่วยเด็ก ส่วนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็ก ได้มีการกำหนดให้นักศึกษาจัดกิจกรรมการเล่นที่ผสมผสานการเล่นที่บ้านสำหรับผู้ป่วยเด็กทั้งหมดในหอผู้ป่วยเด็ก ตามความต้องการของรายวิชา³ ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในการเสริมสร้างความเป็นอัตลักษณ์ของ “นักศึกษา มอ.” ที่เป็น “ผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม” ดัง พระราชปณิธานของสมเด็จพระราชบิดาฯ ที่ว่า “ขอให้ถือประโยชน์ส่วนตนเป็นที่สอง ประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์เป็นกิจที่หนึ่ง ลาภ ทรัพย์ และเกียรติยศจะตกแก่ท่านเอง ถ้าท่านทรงธรรมะแห่งอาชีพไว้ให้บริสุทธิ์” รวมถึงเป็นภาระกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา และเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาในเรื่องอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย¹⁴ ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงอาจเป็นเหตุที่ทำให้นักศึกษาพยาบาลกลุ่มนี้มีระดับพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กอยู่ในระดับสูง ซึ่งผลวิจัยในครั้งนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ Wongpitak & Leehsuttipai⁵ ที่พบว่าระดับพฤติกรรมจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมอยู่ในระดับสูง ซึ่งมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้ให้การสนับสนุนนิสิตในการแสดงพฤติกรรมจิตอาสาและทำโครงการจิตอาสาอย่างหลากหลาย

ปัจจัยคัดสรรที่มีผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กมีคะแนนเฉลี่ยในช่วง 3.66-4.43 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน โดยนักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยเจตคติ

ต่อจิตอาสาสูงสุดและมีคะแนนเฉลี่ยปัจจัยด้านสื่อมวลชนต่ำสุด เห็นได้ว่า เจตคติต่อจิตอาสาที่มีคะแนนสูงสุดมากกว่าปัจจัยคัดสรรตัวอื่น จากการที่เจตคติ คือ ความรู้สึก ความเชื่อหรือความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับจิตอาสา ซึ่งจิตอาสาเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นด้วยความสมัครใจด้วยจิตวิญญาณ มีความรัก เอื้ออาทร แสดงออกด้วยการอาสา ไม่มีใครบังคับ เป็นการจูงใจให้นักศึกษาพยาบาลทำประโยชน์ให้ตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Wongpinpeth, Meankid, & Leehsuttipai⁷ ที่กล่าวว่าองค์ประกอบหลักของเจตคติ ได้แก่ ด้านการรู้จัก ด้านความรู้สึกและแนวโน้มของการกระทำ ทำให้เจตคติมีคะแนนสูงสุดมากกว่าปัจจัยคัดสรรที่มีผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาอื่นๆ ขณะที่ปัจจัยด้านสื่อมวลชนมีคะแนนต่ำสุด อาจเนื่องมาจาก เมื่อพิจารณาข้อคำถามในแบบสอบถามปัจจัยด้านสื่อมวลชน พบว่า จาก 5 ข้อคำถาม มีเพียง 1 ข้อคำถามเท่านั้น ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเล่น คือ ฉันได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเชิญชวนอาสาสมัครเข้าร่วมการจัดกิจกรรมการเล่นจากบอร์ดติดประกาศของภาควิชาหรือทางทางส่งข้อความไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ฉันได้เข้าร่วมในการจัดกิจกรรมดังกล่าว ขณะที่อีก 4 ข้อคำถามเป็นคำถามทั่วไปในชีวิตประจำวัน ได้แก่ ฉันคิดว่าการนำเสนอข่าวของสื่อต่างๆ เกี่ยวกับความเดือดร้อนของคนในสังคม ทำให้ฉันมีโอกาสได้ช่วยเหลือผู้อื่น เช่น การบริจาคเงิน สิ่งของ หรือเสียสละกำลังกาย การนำเสนอข่าวสารจากสื่อต่างๆ มีส่วนช่วยให้ฉันเกิดความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ และอยากให้ความช่วยเหลือผู้อื่นมากขึ้น ฉันเห็นข่าวสารทางสื่อต่างๆ เกี่ยวกับผู้ที่ประสบปัญหาและต้องการความช่วยเหลือ ฉันมักไม่สนใจหรือเปลี่ยนช่อง และการเกิดพฤติกรรมจิตอาสาของฉัน ส่วนหนึ่งเกิดจากการได้รับข้อมูลจากสื่อต่างๆ จึงอาจทำให้กลุ่มตัวอย่างเบี่ยงเบนความสนใจไปจากการตอบคำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านสื่อมวลชนที่มีผลต่อการจัดกิจกรรมการเล่น

2. ปัจจัยคัดสรรทำนายพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กของนักศึกษาพยาบาล

ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า มีตัวแปรต้นเพียงตัวเดียวคือ แรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสา ที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับต่ำ ($r = .17, p < .05$) จากตัวแปรต้นทั้งหมด 5 ตัว ได้แก่ เจตคติต่อจิตอาสา การรับรู้ความสามารถของตนเอง แรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสา

ปัจจัยด้านสื่อมวลชน และการสนับสนุนทางสังคม เมื่อใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย พบว่า แรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสา สามารถทำนายพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กได้ร้อยละ 2.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($R^2 = 0.028, \text{Adjust} R^2 = 0.023, F(1, 177) = 5.13, p = .025$) อธิบายโดยใช้ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Lawrence Kohlberg อ้างตาม Crain¹⁰ ที่ว่า นักศึกษาที่ผ่านพัฒนาการทางจริยธรรมในระดับที่ 3 ขั้นที่ 5 สามารถแสดงพฤติกรรมจิตอาสาให้เป็นที่ยอมรับของสังคม โดยปราศจากอิทธิพลของผู้ที่มีอำนาจหรือกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิก เลือกกระทำ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ พบว่าปัจจัยที่สามารถทำนายพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กของนักศึกษาที่ไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลของผู้มีอำนาจเหนือ นักศึกษามาก คือ ปัจจัยแรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสา ซึ่งปัจจัยแรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสาประกอบด้วยแรงจูงใจภายในตัวนักศึกษาพยาบาล ได้แก่ ความต้องการที่จะหาประสบการณ์ใหม่ ประทับใจในประสบการณ์ที่ดี ต้องการพัฒนาตนเอง ความสุข เพลิดเพลิน และการมีทัศนคติที่ดีต่อการทำกิจกรรมเพื่อสังคมและ แรงจูงใจภายนอก ได้แก่ คำชื่นชม รางวัล การยอมรับจากสังคม การยอมรับจากกลุ่มเพื่อน การมีชื่อเสียง เกียรติยศ เป็นต้น โดยแรงจูงใจภายใน ที่มาจากภายในตัวนักศึกษา และเป็นแรงขับที่ทำให้ให้นักศึกษานั้นแสดงพฤติกรรม โดยไม่หวังรางวัลหรือแรงเสริมภายนอก ทั้งนี้แรงจูงใจภายในตัวนักศึกษา ที่เป็นปัจจัยผลักดันให้นักศึกษาพยาบาลแสดงพฤติกรรมจิตอาสา เรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ฉันเพลิดเพลินทุกครั้งที่ได้เข้าร่วมในการจัดกิจกรรมการเล่นแก่เด็ก การมีทัศนคติที่ดีทำให้ฉันอยากเข้าร่วมการจัดกิจกรรมการเล่นแก่เด็ก และฉันมีความสุขทุกครั้งที่ได้เข้าร่วมในการจัดกิจกรรมการเล่นแก่เด็ก ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การเข้าร่วมการจัดกิจกรรมการเล่นแก่เด็กทำให้ฉันอยากเข้าร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อสาธารณะอื่นๆ สำหรับแรงจูงใจภายนอก ที่เป็นปัจจัยผลักดันให้นักศึกษาพยาบาลแสดงพฤติกรรมจิตอาสา เรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ คำชื่นชมจากสังคม ทำให้ฉันอยากเข้าร่วมการจัดกิจกรรมการเล่นแก่เด็ก การได้รับรางวัลจากการมีจิตอาสาทำให้ฉันอยากมีพฤติกรรมจิตอาสา การเข้าร่วมการจัดกิจกรรมการเล่นแก่เด็กทำให้ฉันได้รับการยอมรับจากเพื่อนและสังคม ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การเข้าร่วมการจัดกิจกรรมการเล่นแก่เด็ก

ทำให้ฉันมีชื่อเสียงในเรื่องจิตอาสา แม้ว่าผลวิจัยในครั้งนี้ แรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสาจะความสัมพันธ์ทางบวก กับพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ในระดับต่ำ ($r = .17, p < .05$) จากตัวแปรต้น ทั้งหมด 5 ตัว และสามารถทำนายพฤติกรรมจิตอาสาในการ พยาบาลเด็กได้น้อยเพียงร้อยละ 2.4 อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ในขณะที่การศึกษาที่ผ่านมา⁵ พบว่า แรงจูงใจอาสา มีความสัมพันธ์และสามารถทำนายจิตอาสาของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้เป็นลำดับที่สอง ($r = .54, \beta = .18, p < .01$) และอีกงานวิจัยที่พบว่า แรงจูงใจในการ ทำกิจกรรมจิตอาสาเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และ สามารถทำนายจิตอาสาได้สูงสุดของนักศึกษามหาวิทยาลัย เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .61, \beta = .346, p < .05$)⁷

ส่วนปัจจัยอื่นๆ ที่ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม จิตอาสาในการพยาบาลเด็กและไม่สามารถทำนาย พฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กของนักศึกษา พยาบาล ได้แก่ เจตคติต่อจิตอาสา การรับรู้ความสามารถ ของตนเอง ปัจจัยด้านสื่อมวลชน และการสนับสนุนทางสังคม อธิบายได้ว่า แม้ว่าคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อจิตอาสาของ นักศึกษาพยาบาลโดยรวมมีค่าค่อนข้างสูง ($M = 4.43$ จาก 5 คะแนน) แต่บางข้อคำถาม เช่น การเข้าร่วมในการจัดกิจกรรม การเล่นแก่เด็ก มีความสำคัญกว่างาน/การพักผ่อนส่วนตัว มีคะแนนเฉลี่ยที่ต่ำสุด ($M = 3.86$ จาก 5 คะแนน) อธิบาย ได้ว่า แม้นักศึกษาจะมีเจตคติที่ดีต่อจิตอาสา แต่อาจมีข้อ จำกัดด้านภาระงานและเวลาในการพักผ่อน จึงอาจมีผลให้ ปัจจัยด้านเจตคติต่อจิตอาสาไม่สามารถทำนายพฤติกรรม จิตอาสาในการพยาบาลเด็กของนักศึกษาพยาบาลได้

ปัจจัยด้านการรับรู้ความสามารถของตนเองไม่ สามารถทำนายพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กของ นักศึกษาพยาบาลได้เช่นเดียวกัน แม้ว่าคะแนนเฉลี่ยค่อนข้าง สูง ($M = 4.27$ จาก 5 คะแนน) และนักศึกษาพยาบาล ส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 60 มีประสบการณ์ในการจัดการเล่นน้อย คือ 1 ครั้ง ซึ่งแตกต่างจากผลการศึกษาที่ผ่านมาของ Wongpitak & Leehsuttupai⁵ ที่พบว่า การรับรู้ความสามารถของตน เป็นตัวทำนายพฤติกรรมจิตอาสาที่สำคัญที่สุด อันเป็นปัจจัย แรกสุดที่ทำให้นักศึกษาตัดสินใจว่าตนเองมีความสามารถ เพียงพอที่จะแสดงพฤติกรรมจิตอาสาหรือไม่ และการศึกษา ของ Chanchareon¹⁵ ที่พบว่าตัวแปรลักษณะทางจิตและลักษณะ ทางสังคมร่วมกันทำนายพฤติกรรมจิตอาสาธรรณะ คือ การรับรู้

ความสามารถของตนต่อพฤติกรรมจิตอาสาธรรณะ

ปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม เป็นอีกปัจจัยหนึ่ง ที่ไม่สามารถทำนายพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็ก ของนักศึกษาพยาบาลในการวิจัยครั้งนี้ได้ อาจเนื่องมาจาก การที่นักศึกษาจะช่วยเหลือหรือทำกิจกรรมเพื่อผู้อื่นโดย ไม่หวังผลตอบแทนนั้น บางครั้งอาจต้องใช้ทุนทรัพย์หรือ สละเวลาส่วนตัวเป็นจำนวนมาก นักศึกษาจึงอาจได้รับการ สนับสนุนที่ไม่เพียงพอจากองค์ประกอบบางส่วนของปัจจัย ด้านการสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ อาจารย์ สถาบัน และ เพื่อน ประกอบกับนักศึกษาส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่ในหอพัก มีโอกาสได้กลับบ้านไปพบปะกับครอบครัวน้อย จึงทำให้องค์ ประกอบของการปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ ครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู มีผลน้อยต่อการตัดสินใจ เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา ในขณะที่บุคคลสำคัญในข้อคำถาม คือ ดารา ศิลปิน ผู้นำประเทศ และผู้นำชุมชน ซึ่งอาจไม่ใช่ บุคคลสำคัญที่ทำให้นักศึกษาตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรม จิตอาสา⁵ แสดงให้เห็นว่า การเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากสังคมของตน เพื่อให้ สามารถแสดงพฤติกรรมจิตอาสา ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษา ที่ผ่านมาของ Wongpinpeth, Meankid, & Leehsuttupai⁷ ที่พบว่า การสนับสนุนทางสังคมสามารถทำนายพฤติกรรม จิตอาสาเป็นอันดับ 2 และการศึกษาของ Wongpitak & Leehsuttupai⁵ ที่พบว่า การสนับสนุนทางสังคมสามารถทำนาย พฤติกรรมจิตอาสาเป็นอันดับ 3

ปัจจัยด้านสื่อมวลชนเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ไม่ สามารถทำนายพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กของ นักศึกษาพยาบาลได้ เห็นได้ชัดจากคะแนนเฉลี่ยที่ค่อนข้าง ต่ำ ($M = 3.66$ จาก 5 คะแนน) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก การได้รับข้อมูลข่าวสารในการร่วมกิจกรรมจิตอาสาไม่ทั่วถึง ซึ่งต่างจากผลการศึกษาที่ผ่านมา ที่พบว่า ปัจจัยด้านสื่อ มวลชนมีความสัมพันธ์และสามารถทำนายพฤติกรรม จิตอาสาของนักศึกษาพยาบาลได้ ($r = .554, \beta = .173, p < .05, r = .267, \beta = .063, p < .05$ ตามลำดับ)^{2,6}

สรุปข้อเสนอแนะและการนำไปใช้

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรม จิตอาสาในการพยาบาลเด็กโดยรวมของนักศึกษาพยาบาล อยู่ในระดับสูง คะแนนเฉลี่ยของปัจจัยคัดสรร 5 ตัว อยู่ใน ช่วง 3.66-4.43 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน โดยนักศึกษา มีเจตคติต่อจิตอาสาสูงสุดและต่ำสุด คือ ปัจจัยด้านสื่อมวลชน

ส่วนผลของปัจจัยทำนาย พบว่า เพียงปัจจัยแรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสา ที่สามารถทำนายพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กได้ ดังนั้นอาจารย์พยาบาล อาจารย์พยาบาลควรมีการเสริมสร้างแรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสาในการเรียนวิชาการพยาบาลเด็กเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลมีจิตอาสามากขึ้น ในด้านการวิจัย ควรมีการศึกษาปัจจัยทำนายอื่นๆ ที่คาดว่า จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กของนักศึกษาพยาบาล ได้แก่ ปัจจัยทางจิตสังคม ประสพการณ์ทางสังคม ปัจจัยการเข้าร่วมกิจกรรม เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่ออธิบายผลของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาในการพยาบาลเด็กของนักศึกษาพยาบาล ได้ครอบคลุมยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- Kotirum C. Thailand in globalization [internet]. [cited 2017 May 1]. Available from: <http://www.dspace.spu.ac.th/bitstream/123456789/1509/1/>
- Sriboriboon N. Development of a causal model of students' volunteer mind in the upper secondary schools under the office of the basic education commission [thesis]. [Bangkok]: Chulalongkorn University; 2008. 146 p. Thai.
- Department of Pediatric Nursing, Faculty of Nursing, Prince of Songkla University. Course syllabus of pediatric nursing. Songkhla: Prince of Songkla University. 2014. Thai.
- Akarapisan A, Samudthai R, Pirunsan U, et al. Factor related to level of volunteer spirit of student, Chiang Mai University [Internet]. 2013 [cited 2014 Nov 18]. Available from: <http://tdc.thailis.or.th/tdc/basic.php>
- Wongpitak T, Leehsuttpai C. Effect of psychosocial factors to volunteer spirit behavior of undergraduate at Srinakharinwirot University. The Journal of Faculty of Applied Arts. 2013; 6(1): 64-73. Thai.
- Subloid A. Volunteer spirit of students, Chandrakasem Rajabhat University [Internet]. 2008 [cited 2014 Nov 18]. Available from: <http://tdc.thailis.or.th/tdc/basic.php>
- Wongpinpeth P, Meankid W, Leehsuttpai C. Factors related to volunteer spirit of undergraduate students at King Mongkut's University of Technology North Bangkok. The Journal of Faculty of Applied Arts. 2010; 3(1): 9-16. Thai.
- Binnok S. A causal model of volunteer spirit of Chulalongkorn University undergraduate students [thesis]. [Bangkok]: Chulalongkorn University; 2008. 146 p. Thai.
- Faculty of Nursing, Prince of Songkla University. Course syllabus of Healthy Body and Mind. Songkhla: Prince of Songkla University; 2016. Thai.
- Crain WC. Kohlberg's stages of moral development. In: Crain WB, editor. Theories of development [Internet]. 1985 [cited 2014 Nov 18]. Available from: <http://www.polsci.tu.ac.th/lawrence.pdf>
- Vorapongsathorn T. Considerations in using multiple regression for research. J Health Res. 1989; 3(2): 55-62. Thai.
- Wongratana C. Use of statistic technique for research. 11 th ed. Bangkok: Thepneramit Press; 2009. Thai.
- Polit DF, Beck CT. Nursing research: Principles and methods. 7 th ed. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins; 2003.
- The Committee for Internal Quality Assurance in Higher Education. Manual for the internal quality assurance in higher education institutions 2010. Bangkok: Parbpim; 2011. Thai.
- Chancharoen C. Psycho-social factors related to public mind behavior of students in Muang Lopburi district, Lopburi province. [master's thesis]. [Bangkok]: Srinakharinwirot University; 2012. 166 p.